

## RAZMIŠLJANJA O 3. KONGRESU HRVATSKIH POVJESNIČARA, SUPETAR, 1. - 4. LISTOPADA 2008. GODINE

Prije četvrt stoljeća antropolozi Tomas Gerholm i Ulf Hannerz odredili su položaj svog predmeta time što su opisivali »zemljopisnu kartu struke«.<sup>1</sup> Na jednoj strani vide utjecajno i inovativno kopno. Tu dominiraju američka, engleska i francuska škola. S druge strane su uočili arhipelag većih i manjih otoka nacionalnih antropologija. Neki od tih otoka traže veze s kopnom, drugi čuvaju svoju izolaciju, a kopno ih jedva primjećuje. Odnos između kopna i otoka nalikuje na odnos između utjecajnog centra i periferije bez puno utjecaja.

Na toj karti autori su razlikovali tri oblika komunikacije: na prvom je planu živahni diskurs unutar centra koji se zanima samo za sebe, slijede kolege s otoka koji žele pratiti diskusije na kopnu, pridružiti im se i preuzeti njihove pristupe, a na kraju su oni s otoka koji ograniče svoju pozornost isključivo na svoj nacionalni znanstveni pejzaž. Uz to se može zapaziti da između susjednih otoka nema puno neposredne razmjene. Ako dođe do razmjene, ona je posredovana kopnom.

I da nije 3. kongres hrvatskih povjesničara održan na otoku, u Supetru na Braču, takva zemljopisna slika nametnula bi se i za karakterizaciju položaja hrvatske historiografije. Ona izgleda na karti svjetske historiografije kao jedan od otoka arhipelaga. Ovaj otok je dobro napučen i intenzivno obrađen, a unutar njega se razvija živahna razmjena. Otok je čak dosta privlačan kada se gleda na to koliko je mladih povjesničara hrvatskoga podrijetla došlo posljednjih godina iz zapadnih zemalja na hrvatska sveučilišta. Ipak, slabe su veze sa susjednim otocima i s kopnom kojemu uz anglofono i frankofono područje treba dodati i njemački govorni prostor. To se ne odnosi samo na to da hrvatska historiografija uglavnom miruje u sebi, odnosno zatvorena je u sebi, nego se vidi i po tome što je bilo vrlo malo stranih sudionika na kongresu.

Vjerojatno tu nema izgleda za temeljite promjene u dogledno vrijeme. Jedina šansa da hrvatska historiografija bude uže povezana s kopnom sastoji se u njegovanju osobnih veza preko duljih boravaka u inozemstvu, sudjelovanja hrvatskih kolega na projektima i susretima u inozemstvu te preko publikacija na »svjetskim« jezicima ne samo u Hrvatskoj, nego i u inozemnim časopisima i zbornicima. I, naravno, treba ohrabriti strane povjesničare, pogotovo mlade studente, da nauče hrvatski kako bi se mogli »slobodno kretati po otoku«.

Premda su se organizatori žalili da se od gotovo 200 najavljenih pojavilo samo 160 sudionika, treba naglasiti da je i to impozantan broj u odnosu na izgrađenost struke u zemlji. Primjerice, na njemačkom Kongresu povjesničara pratimo tendenciju da ima sve više mladih koji koriste priliku za predstavljanje svoga rada i uspostavljanje kontakata s kolegama, a da neki stariji kolege ne dolaze baš zbog toga što im samo sudjelovanje nije dovoljno ekskluzivno.

Kongres je održan u kompleksu hotela Supetrus na Braču, a korišteni su i prostori susjedne Srednje škole Brač. Organizacija, uglavnom u rukama splitskih kolega pod vodstvom Marka

<sup>1</sup> Prema parafrazi u: *Kroatische Volkskunde / Ethnologie in den Neunzigern*, ed. Jasna Čapo Žmegač, Reinhard Jöhler, Sanja Kalapoš, Herbert Nikitsch, Wien 2001. (=Europäische Ethnologie 22), p. 21 - 23.

Trogrlića, bila je besprijekorna. Bilo je vrlo korisno što su sudionici imali na raspolaganju program i sažetke gotovo svih izlaganja. Sve su dvorane bile opremljene LCD-projektorom i mnogo je kolega koristilo mogućnost da svoje izlaganje upotpune prezentacijom slika, shema i tekstova. Treba spomenuti da su organizatori za oproštaj pozvali sve sudionike na svečanu večeru u hotelskoj dvorani. Za izlete tijekom kongresa nije se javilo dosta zainteresiranih, ali dan nakon kongresa skupina od oko petnaest ljudi - među kojima i pisac ovih redaka - otišla je na divan izlet u pustinju Blacu, na Vidovu goru i u pastirsko selo Gažul. Siguran sam da govorim u ime svih sudionika kada i na ovome mjestu čestitam i zahvaljujem organizatorima za njihov uspješan rad.

Nakon otvaranja kongresa pozdravnim govorima svi su sudionici slušali uvodno izlaganje Zrinke Blažević o općim zadaćama i perspektivama povijesti religije, čiji su pristupi povezani s poviješću Crkve, društva i kulture. Time što se referentica uglavnom oslonila na radove Hans-Gerharda Kippenberga, istaknula je težnju za uspostavljanjem »veze s kopnom« bez posebnog osvrta na hrvatsku povijest.

Radilo se u ukupno 38 sekcija u kojima je nastupalo između tri i sedam izlagača. Sekcije su bile definirane po razdoblju ili temama, npr. »Hagiotheca«, »Gospodarska povijest i povijest okoliša« ili »Povijest sporta«. Slušatelji su mogli / morali izabrati između tri do osam vremenski paralelnih sekcija. Koliko sam mogao pratiti, često su se razvijale živahne diskusije o referatima i, neovisno o tome što program u načelu nije bio prenatrpan, katkad je na kraju nedostajalo vremena.

Gotovo sve teme odnosile su se na prostor suvremene Hrvatske. Zastupljena su bila sva razdoblja od antike do sadašnjosti, pri čemu je i u hrvatskoj historiografiji očita tendencija prema koncentraciji na povijest druge polovice 19. i 20. stoljeće.

Većina referenata se pri izboru teme pridržavala okvirne teme »Religija u društvenom i kulturnom kontekstu hrvatske povijesti«. Bilo je fascinantno koliko ima različitih pristupa i koji se izvori mogu koristiti u koje svrhe spoznaje. Najviše tema, naravno, odnosilo se na Katoličku crkvu, no neka su izlaganja bila posvećena i protestantizmu, pravoslavlju ili islamu. Na kraju kongresa čule su se kritike da je raspon tema bio preširok, da bi trebalo okvirnu temu uže odrediti i strože nastojati na tome da referati budu iz tog konteksta. Meni se čini da je odnos između tematske određenosti i slobode bio baš u redu. Najvažnija je svrha takvog kongresa da se može doznati kakvi su aktualni trendovi, tko trenutačno na čemu radi i s kim imamo zajedničke stručne interese. Tu je svrhu supetarski kongres ispunio u najboljoj mjeri.

Nadajmo se ponovnom kongresu za četiri godine. Neka bude otok hrvatske historiografije i dalje tako živahan i plodan, a da rastu i veze s kopnom i susjednim otocima!

**Prof. dr. Ludwig Steindorff**

*Ekonomaska i ekohistorija*  
*Economic- and Ecohistory*

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Volumen V. / Broj 5  
Zagreb - Samobor 2009.  
ISSN 1845-5867  
UDK 33 + 9 + 504.3

**Nakladnici / Publishers:**

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju  
*Society for Croatian Economic History and Environmental History*  
Ivana Lučića 3, HR - 10000 Zagreb  
tel.: +385/1/61-20-148, fax: +385/1/61-56-879

Izdavačka kuća Meridijani  
p.p. 132, 10430 Samobor  
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321  
e-mail: meridijani@meridijani.com  
www.meridijani.com

**Sunakladnici / Co-publishers:**

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb  
(moderator: Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekti: »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediterranskom kontekstu« (voditelj prof. dr. sc. Drago Roksandić) i Triplex Confinium - »Hrvatska riječna višegraničja« (voditeljica: doc. dr. Nataša Štefanec) Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

**Urednici / Editors-in-chief:**

Hrvoje Petrić, Drago Roksandić

**Uredništvo / Editorial Staff:**

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Moačanin, Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

**Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:**

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska), Daniel Barić (Le Havre-Pariz, Francuska), Slaven Bertoša (Pula, Hrvatska), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska), Tatjana Buklijaš (Cambridge, UK), Boris Golec (Ljubljana, Slovenija), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (Maribor, Slovenija), Halil İnalçik (Ankara, Turska), Egidio Ivetic (Padova, Italija), Silvije Jerčinović (Križevci, Hrvatska), Karl Kaser (Graz, Austrija), Isao Koshimura (Tokio, Japan), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska), Christof Mauch (München, Njemačka), Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Mirjana Morosini Dominick (Washington D.C., SAD), Géza Pálffy (Budimpešta, Mađarska), Daniel Patafta (Zagreb, Hrvatska), Lajos Rácz (Szeged, Mađarska), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (Ostrava, Češka), Milan Vrbanus (Slavonski Brod, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (Osijek, Hrvatska)

**Grafički urednik / Graphic design:**

Alojz Zaborac

**Prijelom / Layout:**

Meridijani, Hrvoje Herceg

**Lektura / Language editing:**

Aleksandra Slama i Dražena Santini

**Za nakladnike / Journal directors:**

Petra Somek, Hrvoje Petrić

**ISSN:**

1845-5867

**Tisak / Print by:**

Bogadigrafika, Koprivnica 2009.

**Adresa uredništva / Mailing adress:**

Hrvoje Petrić (urednik)  
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet  
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb  
e-mail: h.petric@inet.hr

**Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Koprivničko-križevačke županije**

---